

KOORGEL EIDE

Uitgave van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

nummer 37 | juni 2022

INHOUDSOPGAVE:

Prelude	1
Van het secretariaat	2
Issues en tissues	3
Psalmen	5
De aard van het gregoriaans	7
Gedachten over spiritualiteit	10
DO-UT-DES Muziekbladen	
Iets doen voor de gemeenschap	18
Duwen en trekken	21
Vanaf de orgelbank	23
Synodale weg	25

OMSLAG:

Waar vind ik God?
Kijk omhoog en om je heen.
God is overal.

REDACTIE:

Ad Voesten
Vic. Drs. E. Smeets
Marian Verstappen (secr.)

E-mail:
koorgeleide@gmail.com

Postadres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

PRELUDE

Er zullen weinig mensen zijn die niet onder de indruk zijn van de gebeurtenissen in onze wereld rondom klimaat en oorlog. En waar moet je houvast zoeken tijdens ziekte of onenigheid onderling? Misschien in het voorbeeld van de kersverse heilige Titus Brandsma, op 15 mei jl. onder grote belangstelling in Rome heilig verklaard door paus Franciscus. De heilige Titus, een bijzondere man. Voor velen van ons nog onbekend. Maar het is zeker de moeite om zijn levensverhaal te bestuderen en te ervaren hoeveel je als kleine mens met een groot hart kunt bereiken in kerk en samenleving.

In Gezangen voor Liturgie vinden we een lied met de titel "Voor kleine mensen is Hij bereikbaar". Misschien is dat wel onze houvast. In het klein beginnen of verder gaan met een zachtjes gezongen lied.

De redactie.

Het volgende nummer van Koorgeleide verschijnt in eind september. Kopij kunt u inleveren vóór **10 augustus** bij: **koorgeleide@gmail.com** of SGV in het Bisdom Roermond, t.a.v. Koorgeleide, Postbus 470, 6040 AL Roermond.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten.

Onderscheidingen voor koor- en zangersjubilea kunnen **minimaal 2 maanden van te voren** digitaal worden aangevraagd. Het aanvraagformulier kunt u invullen via de website van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond: www.sgv-roermond.nl

Een actueel adressenbestand is zowel voor u als voor ons van groot belang.

Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan **sgv.onderscheidingen@gmail.com** En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Jos Sijstermans, postbus 470, 6040 AL Roermond.

VAN HET SECRETARIAAT

Vier keer per jaar valt “Koorgeleide” bij u door de brievenbus. Een blad vol van kerkmuziek. Een blad met meningen en feiten. Soms ernstig van toon maar toch licht verteerbaar. Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van “Koorgeleide” gratis toegezonden. Ook elke koorsecretaris ontvangt één gratis exemplaar om te laten rouleren binnen het koor. Maar u kunt ook een persoonlijk jaarabonnement afsluiten. Dat kost bijna niets.

Tot nu toe werd de betaling van deze laatste abonnementsvorm aan de goedwillende abonneenthouder overgelaten. Omdat de drukkosten van “Koorgeleide” aanzienlijk zijn zouden we u willen vragen om zich te melden als u betalend abonneenthouder bent of wilt worden.

Hoe meer betalende leden zich willen engageren, hoe langer wij “Koorgeleide” op papier kunnen blijven uitgeven. Een papieren periodiek is in deze digitale tijden een steeds zeldzamer fenomeen. Maar voor ons, zolang het mogelijk is, een bewuste keuze.

Stuur een mailtje met naam en adresgegevens naar info@sgv-roermond.nl t.n.v. Jos Sijstermans.

HELP ONS MEE EN NEEM EEN ABONNEMENT VOOR 10 EURO PER JAAR!

De redactie

Rectificatie

Bij de jubilarissen en onderscheidingen in het vorige nummer van Koorgeleide, zijn twee belangrijke gegevens niet opgenomen. Namelijk bij de jubilarissen uit Smakt is niet vermeld hoeveel jaar de leden lid zijn van het koor: **de heer W. van Kempen is 72 jaar koorlid en de heer C. van de Winkel 71 jaar.** Alsnog onze felicitaties voor deze bijzondere mijlpalen.

ISSUES EN TISSUES

Met de toenemende vergrijzing in de koorwereld, de maatschappelijke ontwikkelingen als ziekte en oorlogsdreiging zie je in de groepsdynamiek van de koren ook een verandering ontstaan. De gemoedstoestand van de ouder wordende mens veranderd van nature met het klimmen van de jaren. Het verlies van dierbaren en het achteruitgaan van de eigen gezondheid zijn vaak de "trigger" waardoor het karakter van de zangers en zangeressen niet bepaald positiever wordt. Let wel ik wil zeker niet generaliseren maar mijn ervaring is dat bij ouder wordende koorleden meer inspanning geleverd moet worden door de dirigent om het positieve naar boven te halen. Ouder worden brengt vaak meer onzekerheid mee. Fysieke onzekerheid en mentale onzekerheid. Hoe uit zich dat op een repetitie of in de kerk?

Op het eerste gezicht is er niets aan de hand maar indien de dirigent de mentale druk op het koor opvoert zie je al snel barstjes verschijnen. Bijvoorbeeld het voortdurend benadrukken dat het beter moet zorgt voor meer onzekerheid bij de koorleden. Dit kan resulteren in het afhaken van de leden. Demotivatatie ligt op de loer. "Ik kan het niet meer bijbenen!" Ook het intensief werken vanuit een complex notenbeeld kan voor een reactie vanuit het koor zorgen. Het niet meer (snel) kunnen vinden van de tekst, muziek, en nummering waar de dirigent naar verwijst.

De werkwijze van de dirigent is dus een belangrijke factor welke bepaald hoe een groep zangers en zangeressen de repetities en uitvoeringen ervaren. Het koor verlangt naar een stressvrije zanghobby waarin de prestatie in verhouding staat tot wat realistisch gezien mogelijk is. De muzikale werkwijze aanpassen aan de mogelijkheden van de groep zorgt op den duur ook voor een kwaliteitsverbetering en dus een positief zelfbeeld.

Maar ook de koorleden zelf brengen uitdagingen mee. Een voorbeeld. Tien minuten voordat de viering begint zitten de koorleden rustig op hun plaats te wachten op het moment van beginnen.

Er zijn twee stoelen op de eerste rij naast elkaar vrij. Een sopraan is nog even naar het toilet en heeft haar tasje op één van de twee vrije stoelen gelegd. De laatste sopraan komt binnen, enigszins gehaast en wil op haar plaats, waar het tasje ligt, gaan zitten. Koorleden spreken haar aan dat één van de twee stoelen bezet is.

De sopraan denkt dat het de stoel is met het tasje. Haar stoel. Ze wordt onmiddellijk boos en dreigt te vertrekken. Ze wordt bij de mouw gevat door haar medekoorleden en teruggestuurd naar haar stoel. Een andere sopraan grist snel het tasje weg. Ondertussen keert ook de andere sopraan terug van het toilet en keert de rust weer weder. Nu kun je denken dat de boze sopraan gewoon eerder had moeten komen en niet zo flauw moet reageren. Ze had

ook het tasje zelf even kunnen verplaatsen. Maar er speelt veel meer mee op de achtergrond. Haar man is al jaren ernstig ziek thuis en is afhankelijk van haar mantelzorg. Ze kan alleen naar het koor komen als er oppas is. En dan nog komt ze vaak gestrest aan en is ze erg moeilijk in de omgang.

Ook nu heeft ze veel energie gestoken in het komen zingen. Ze was laat maar ze was er! In haar hoofd ontstaat onmiddellijk kortsluiting als ze denkt dat er geen plaats meer voor haar is. Ze voelt zich in al haar ellende onmiddellijk tekortgedaan. Ze wil eigenlijk al heel lang stoppen met zingen maar wordt door de koorleden steeds erbij gepraat.

Wat is in deze nu verstandig om te doen? Allereerst een gesprek met haar met de vraag wat ze zelf nu het liefst zou willen. Meezingen of thuisblijven? Wat ze ook beslist, het moet haar beslissing zijn vanuit haar eigen gevoel.

Ook de dirigent wordt ouder en ondanks al zijn kennis laat ook hij langzaam steekjes vallen. De juiste nummering hanteren, de repetitiemap op orde houden, eventuele begeleidingen instuderen. Nervositeit onder controle houden enz. enz. Zingen in en met een kerkkoor vergt een voortdurende evaluatie van alle betrokkenen.

Geen afrekencultuur maar een samen zoeken naar de mogelijkheden in ieders beperkingen. Voor sommige koren is dat heel moeilijk. Zij blijven vaak hangen in het verleden toen we nog "missen van Mozart" zongen. Als dirigent ligt hierin de uitdaging. Een koor het gevoel geven dat ze er nog mogen zijn en een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de Liturgie. Een opgave die voor het zover is nog menig koorlid naar de tissues doet grijpen. Om een traan van verdriet, boosheid, maar uiteindelijk een traan met een lach zal opleveren.

Ad Voesten

PSALMEN

Een inleiding bij 'Psalmen & gregoriaans' 2022

De wereld verandert voortdurend, maar veel blijft hetzelfde. Blijdschap en droefheid, liefde en haat, hoop en wanhoop, vreugde en verdriet, omhelzen en afstoten zijn van alle tijden. En bovendien is het ook altijd allemaal bezongen, vanaf het begin van de mensheid - Adam zong het al uit toen hij Eva voor het eerst zag - tot en met wat vandaag uit de radio of welke speaker dan ook schalt. De psalmen overstijgen wat dat betreft niet alleen de Top 2000, maar behoren zonder meer tot de wereldliteratuur, duizenden jaren oud en alomvattend als ze zijn. Enerzijds zijn ze aan het hart van Israëls geschiedenis ontsproten, tegelijk absorberen ze ook oeroude elementen uit andere culturen. Noem Egypte, Babylonië en Assyrië... In alle drie heeft het volk van God lang vertoefd.

Psalmen zijn liederen, gedichten, proza, poëzie, verhalen, gebeden, leerdichten en geschiedenissen, waarin het hele leven van de mens en de mensheid bezongen wordt, in klaagzangen, lofprijzingen, helendichten, hymnen, koningsliederen, belevaartgezangen en alle andere liederen over wat een mens zoal kan bezighouden: heimwee, jaloezie, vervoering, woede, macht, corruptie, dank, lof voor goede leiders, genocide en onzekerheid. En ook vloek, want vloek hoort ook bij het arsenaal van menselijk denken en redeneren. Of denkt u nooit van 'Krijg toch wat, val dood, sterf!?' Ik wel. Al is het maar in een

opwelling. Meestal blijft het daar ook bij en wint de rede het van het hart. Maar hoe was het ook alweer? Het hart heeft zo van die redeneringen waar de rede geen verstand van heeft. Of zoiets...

Trouwens, ook de angst van de vluchteling, de teleurgestelde kiezer, de boze burger, de hebzucht van de oligarch, machtswellustige leiders en alles waar de krant van vol staat komt voorbij. Zeker als het bij dreiging en ten tijde van oorlog om leven en dood gaat, is het allemaal zeer herkenbaar. Al zegt het Nieuwe Testament anders dan het Oude het niet in de hoek van vloek te zoeken, maar van zegen. Maar vergeet ook dan niet: dat zegt iemand die wij met de bloederigheid van onze wereld aan het kruis geslagen en vermoord hebben...

De meeste teksten zijn erg oud. 3000 jaar, dat is oud. Hoewel ze pas in de laatste eeuwen voor Christus door een redactie zijn neergeschreven. Oud, maar tijdloos: veel ervan zou ook vanmiddag geschreven kunnen zijn, zeker als je bepaalde tijdgebonden beelden actualiseert. 3000 jaar oud, maar niet van gisteren.

We leven in de tijd, tegelijk leven we boven alle tijden uit. Zoals we ook leven in de natuur, maar daar ook ver overheen, in en door de genade. Ze zijn geschreven in een bepaalde cadans met veel parallellismen en rijmschema's. Ze hebben het in zich en

aan zich dat je ze alleen maar kunt lezen in een zekere rust. En daarmee onthaasten ze als vanzelf. Het meest eigene van de teksten? Ze bezingen alle hoeken van het leven, maar altijd in en vanuit het geloof in God die het leven draagt. En ze wijzen ons de weg: welke weg wil je gaan? Die van God of die van de goddelozen? Die van God leidt altijd naar geluk. Het allereerste woord in het boek van de psalmen is dan ook 'Gelukkig!' 'Gelukkig de mens die niet de wegen der zondaars en der spotters gaat, maar die zijn geluk vindt in de Wet van de Heer en zijn wegen gaat!' De psalmen zingen zich en ons naar het geluk toe: het geluk van de Ene God, te midden van vele goden die zich aan mensen opdringen en waar mensen zoal in kunnen geloven.

De vraag is nog of het als Bijbelboek

allemaal 'Woord van God' is. Of is het ook het woord dat wij mensen tot God richten? Dat woord is ergens ook weer iets van God, want met dat woord richt je je tot Hem. Het hoort thuis in de relatie die God en wij er samen op nahouden. En bovendien is en blijft heel het leven van de gelovige een zoektocht naar zingeving en transcendentie, waarbij hij de antwoorden vindt in zijn geloof in God, die daarmee de grond van zijn handelen wordt en de basis dan wel het ijkpunt van zijn ethiek.

Juist ook in hoop én twijfel spreekt God tot ons en komt Hij ons tegemoet, al is het 'maar' in de stilte van ons hart. Wat dat be-

treft zijn en blijven de psalmen verbluffend menselijk en immer actueel. Ze gaan (ook) over mij. Over mijn hoop, mijn vreugde, mijn vrouw en kinderen, mijn troost, mijn werk, mijn verdriet.

Een laatste woord, over wie er feitelijk zingt. 'Hier ben ik, God, uw wil te doen is mijn vreugde'. Van wie zijn die woorden? Allereerst van degene die dat ooit gesproken heeft. Dan van de schrijver. Dan van bijvoorbeeld de kleine Samuel in de tempel. Vervolgens van het hele volk van God. Van David, aan wie ze - wat overdreven wellicht - toegeschreven worden, maar die ze

inderdaad gezongen zou kunnen hebben in zijn beweeglijke leven, als grote koning bij de gratie Gods. Van Jezus, zeker. Van allen die in Jezus' voetspoor treden.

Uiteindelijk... van u en mij. De psalmen vatten niet alleen de hele Bijbel samen, maar nemen je ook mee in de emotie en de beleving van de geschiedenis en het hele bestaan. Misschien niet altijd even historisch betrouwbaar of te verifiëren, maar wel als geloofsboek, gebaseerd op en getoetst aan wat mensen met God samen hebben meegemaakt. En ze hebben één refrein: dat het leven van God is. En dat het goed leven is onder Gods oog, naar Gods hart, in Gods Naam. Het is niet voor niets dat het boek der psalmen eindigt met 'Looft de Heer!'

Ed Smeets

DE AARD VAN HET GREGORIAANS

Wat is gregoriaans, wat is er zo bijzonder aan het gregoriaans?

Gregoriaans is de oudste muziek in Europa die op schrift is vastgelegd. Een oud-hoogleraar in liturgische muziek, professor dr. Anton Vernooij, noemt het gregoriaans zelfs de meest gehoorde, gezongen, bestudeerde en beschreven muzieksoort van de westerse beschaving sinds de 8e eeuw. Het eigen karakter van de gregoriaanse zang wordt bepaald door eenstemmigheid, door modaliteit (toonsoorten), door afwezigheid van een vast metrum (maat) en het samengaan van tekst en melodie. Haar ontstaan en ontwikkeling vanuit de katholieke zangtraditie en het gebruik binnen de eredienst geeft deze zang een sacraal karakter.

In onze huidige berekenende maatschappij, een consumptieve maatschappij waarin de waarde van het leven sterk gericht is op amusement en genot, gaan steeds meer mensen zoeken naar zinging en spiritualiteit. Die zoektocht naar spiritualiteit brengt mensen in contact met levensstijlen zoals Yoga en Mindfulness. Ondanks de jarenlange achteruitgang van het wekelijkse kerkbezoek komt het gregoriaans de laatste decennia meer in de belangstelling, vaak zelfs buiten de kerk. Ik denk hierbij aan de huiskamer

(CD's, Spotify en Youtube), aan concertzalen, meditatie-ruimtes en soms zelfs in disotheken. Er ontstaan professionele koren, zoals Wishfull Singing (Herman Finkers) en er zijn goed lopende festivals in België en Nederland. Dat laat zien dat een belangrijk aspect van het gregoriaans op het muzikaal-artistieke vlak ligt: gregoriaans is een muziek die een schoonheid in zich heeft die mensen altijd weer opnieuw boeit en aantrekt. Buiten die artistieke muzikale schoonheid is het gregoriaans allereerst 'gewijde', of sacrale muziek.

Als je gregoriaans zingt of beluistert dan treed je binnen in het gezongen gebed van vele eeuwen: meer dan tweeduizend jaar oude Bijbelteksten op melodieën van meer dan 1100 jaar oud.

En daarmee komt de echte waarde en betekenis van het gregoriaans, die op het geestelijk vlak ligt, naar voren. Gregoriaanse zang wordt ervaren als 'onaards', als van een andere wereld. De zang voert ons naar een andere wereld, weg van ons dagelijks bestaan. Gregoriaans leidt ons binnen in een wereld van stilte, bezinning, inkeer. Gregoriaans slaat een brug tussen mensen en het Mysterie, God. Gregoriaanse zang zie ik als een geestelijk vervoermiddel dat ons er toe kan brengen om het Mysterie,

het niet-grijpbare fundament van ons bestaan, op het spoor te komen. Dat de zang in de Latijnse taal gezongen wordt, zie ik als een voordeel: het maakt ons los van het dagelijkse taalgebruik en van het aardse. Als gregoriaans goed wordt gezongen brengt haar muziek rust, verwijst naar een transcendente wereld, spreekt ons aan op een dieper niveau.

De afwezigheid van een maat of metrum creëert een zekere lichtheid.

Psalmodiëren is niets meer of minder dan het reciteren van psalmen. In het gregoriaanse repertoire gebeurt dat op verschillende psalmtonen (kerktoonsoorten, kerktoonladers of modi), elk met verschillende varianten in de slotcadens.

Deze manier van psalmzingen draagt bij aan de eigen, verstilde en intieme sfeer van een gebedsdienst. De gereciteerde vorm onderstreept de psalm als vorm van gebed.

In de getijden functioneert de psalm als gebed, in de eucharistieviering als lezing!

In tegenstelling tot extraverte strofische psalmmelodieën, laat het introverte recitatief de psalm-tekst gemakkelijker binnen en stimuleert het een meditatieve houding.

Hoewel het recitatief zonder begeleiding gedacht is, wordt de zang soms toch ondersteund met harmonisch bescheiden akkoorden. Dit heeft praktische redenen. Zoals alles aan zwaartekracht onderhevig is, lijkt dat ook voor gezongen muziek te gelden. Voor het vasthouden van de juiste toonhoogte is een muziekinstrument als hulpmiddel heel praktisch.

De rust tussen de halfverzen, de mediant, is vaak een bron van onenigheid tijdens het zingen.

In feite is dát moment het rustpunt in de psalmodie. Het doet me denken aan golven die het strand op rollen, tot stilstand komen (mediant) en zich weer terugtrekken om dan weer overspoeld te worden door een volgende golf. De lengte van die rust doet er minder toe dan de manier waarop deze wordt ingevuld. Ik bedoel daarmee: niet abrupt afkappen en ook niet gejaagd doorzingen.

Er moet een zekere beweging blijven, net zoals bij een rustige in- en uitademing.

De zangtechniek van het reciteren is een mengvorm tussen spreken en zingen. Een rustig spreektempo is maatgevend voor de psalmodie. Ook de flexibiliteit in tempo die het spreken kent, de cesuren en de tekstaccenten worden in een psalmodie rechtstreeks overgenomen. Dit alles gebeurt op verhoogde toon. De legato (gebonden) zang biedt de mogelijkheid om de te zingen zinsdelen richting en spanning te geven. Binnen het legato kan met een goede declamatie en articulatie reliëf en expressie verleend worden aan de woorden en hun betekenis. Bovendien komt een verzorgde articulatie de ritmische gelijkheid in het psalmodiëren ten goede en draagt bij aan een actieve zanghouding.

Een goede ademhaling is natuurlijk ook belangrijk, niet alleen om goed te kunnen zingen, maar ook voor een goede zuurstofvoorziening in ons lichaam. Zingen draagt volgens mij niet alleen bij aan een fysieke gezondheid, maar ook aan een mentale gezondheid. Zuurstof is goed voor allerlei pro-

cessen in onze hersenen. Als je gespannen bent, dan heeft dat invloed op je ademhaling en kan dan zelfs ontaarden in een ongezonde manier van ademen. Bij het zingen, en zeker bij het reciteren, veranderen we spontaan onze ademfrequentie, die wordt trager dan je normale frequentie. Een tragere en diepere ademhaling heeft een heilzame werking op ons hartritme en tevens op onze geestelijke toestand, zorgt voor ontspanning. Zingen is voor mij dé manier om me te ontdoen van stress of om emoties te kunnen reguleren.

Over emoties gesproken: muziek is drager van emoties, dat kun je horen tijdens popconcerten, maar ook bij de meest intieme en fundamentele momenten in ons leven: als iemand gestorven is, dan horen nabestaanden graag muziek die verbonden is met het leven van de overledene.

Het unieke van de emotionele kracht van het gregoriaans ligt besloten in het feit dat het een muziekvorm is, die gelouterd is door de eeuwen. Het is een kunstwerk dat zijn vorm heeft gekregen door de geschiedenis en steeds door opeenvolgende generaties is bijgeschaafd.

Net zoals een steen die is afgesleten door een rivier, of als de treden van een kerk die hun ruwheid verloren hebben door het afschuren van de stenen door vele duizenden voeten in de voorbij gegane eeuwen.

Wie dát beseft bij het zingen van gregoriaans, verlaat zijn eigen 'bubbel' en gaat in de traditie staan van zingende gelovigen door de eeuwen heen. Gregoriaanse zangers plaatsen zichzelf in die traditie en vinden het de moeite waard die traditie te koesteren en te bewaren.

Het gregoriaans kan, dankzij de band met het verleden, zijn plaats in de liturgie behouden of zelfs heroveren. De gregoriaanse zang heeft het omgaan met veranderingen gedurende eeuwen verwerkt en bestaat nog steeds en laat zelfs, mede dankzij goed bronnenonderzoek en interpretatiestudies, zijn rijkdom steeds opnieuw horen en geeft daarmee een gloedvolle glans aan dit liturgisch en Romeins-cultureel erfgoed.

Cyriel Tonnaer

GEDACHTEN OVER SPIRITUALITEIT

Gedachten over gregoriaans en spiritualiteit tijdens 'Psalmen & gregoriaans 2022'

Omdat ik in mijn jeugd een muzikale opvoeding heb genoten die sterk door de monniken van Solesmes is beïnvloed, benader ik het onderwerp 'gregoriaans en spiritualiteit' vanuit een Benedictijnse invalshoek. Daar sta ik waarschijnlijk niet alleen in. De zogeheten *Regula Benedicti Monachorum* heeft eeuwenlang grote invloed in Europa gehad.

De verspreiding en doorbraak van de Regel van Benedictus van Nursia, die leefde rond het jaar 500, is te danken aan gematigdheid, mildheid, duidelijke taal en wijsheid. Die kenmerken beschrijft paus Gregorius de Grote in zijn omvangrijke werk '*Dialogen*'. Aan het eind van de 7e eeuw won de Regel steeds meer terrein. Uiteindelijk hebben Karel de Grote en zijn zoon Lodewijk de Vrome er voor gezorgd dat die Regel in heel Frankrijk ingang vond. Benedictijnenkloosters werden centra van spiritualiteit en tevens culturele en missionaire centra. Voor Benedictus is het geestelijk leven van een monnik een weg van verandering. Die weg beschouwt hij als een heilsweg, een weg die je als mens héélt en heel máákt.

Geestelijk leven betekent voor Benedictus dus: op weg zijn! In zijn Regel introduceert Benedictus werktuigen van spirituele kunst (*instrumenta bonorum operum*) die

de mens helpen om vorderingen te maken op zijn weg. Met betrekking tot die werktuigen heeft Benedictus zich laten inspireren door een *Regula Magistri*, afkomstig van een anonieme Meester, die een uitgebreide opsomming geeft van geestelijke werktuigen.

Kort samengevat komen die werktuigen volgens mij neer op ascese, discipline en nederigheid. Het klooster is volgens Benedictus een atelier waarin geestelijk werk wordt verricht, zodat het ware wezen van de mens gestalte krijgt. Spiritualiteit speelt zich niet alleen af in onze geest, maar ook in ons lichaam. Lichaam en ziel

werken op elkaar in. Ascese, eigenlijk een Grieks woord 'askèsis' en verwant aan het werkwoord 'askéoo', betekent oorspronkelijk 'het artistiek bewerken van een voorwerp', maar tegenwoordig is ascese meer bekend als lichamelijke oefening en spirituele scholing (zelf denk ik hierbij aan de woorden gymnasium en stoa). Binnen de filosofie wordt er heel verschillend over ascese gedacht.

De filosoof Immanuel Kant (1724-1804, een van de belangrijkste denkers van het moderne Europa) stelde dat ascese dé aangewezen levenswijze is voor de mens om het opperste geluk te bereiken. Friedrich Nietzsche (1844-1900, die zichzelf 'filosoof met de hamer' noemde) ontwikkelde een radicale kritiek op ascese en op theologen en filosofen die het voorschreven. Volgens hem zou ascese de gezondheid ruïneren en in strijd zijn met het leven! Het begrip Discipline is afgeleid van het Latijnse werkwoord *discipere* = vastgrijpen, in de hand nemen, ontleden. Het betekent dat ik mezelf in de kraag pak, mijn eigen leven in de hand neem.

Nederigheid is vooral een innerlijke houding. Die nederigheid is niet bedoeld om een mens te vernederen, maar juist om hem boven zich zelf uit te tillen, om hem te doen veranderen door de Geest van God die hem helemaal doordringt. Nederigheid maakt de mens ontvankelijk voor God, terwijl hóógmoed de mens juist afsluit voor God. Nederigheid is voor Benedictus een voorwaarde om met elkaar te kunnen samenleven, met als doel de 'caritas perfecta' die zowel liefde voor Gód als voor de medemens inhoudt.

Het gemeenschappelijk koorgebed, ook gebedstijden of Officie genoemd, is één grote lofprijzing van de Schepper. Het is niet bedoeld om iets te verkrijgen, maar als lófzang. In de liturgie moet de schoonheid van de schepping geprezen worden. Dat gebeurt als deze schoonheid ook gestalte krijgt in de eredienst: in de gezangen (!), in de gebaren en de riten. God staat in het middelpunt van het koorgebed. Benedictus zegt: "Wij geloven dat God overal tegenwoordig is ... maar laten we het toch vooral zonder enige twijfel geloven als wij deelnemen aan het dienstwerk voor God". Die geloofsovertuiging wordt door de Kerk in haar Constitutie over de liturgie bevestigd: wanneer de Kerk bidt en zingt, dan is God aanwezig!

Jezus zegt immers in het evangelie van Mattheüs (hfdst. 18, v. 20) "Waar er twee of drie verenigd zijn in mijn Naam, daar ben Ik in hun midden".

In hoofdstuk 19 van zijn Regel beschrijft Benedictus de spirituele dimensie van het koorgebed, hij noemt dat de 'disciplina psallendi', de houding bij het psalmzingen. Hij geeft met drie psalmverzen aan hoe je innerlijke houding bij het gemeenschappelijk gebed moet zijn:

1. "Dient de Heer met vreze (ontzag)" (Ps. 2, 11). Vrees of ontzag verwijst naar het bewogen worden door God, God die ons fascineert maar ook respect inboezemt.
2. "Zingt met begrip" (Ps. 47, 8) (*psallite sapienter*). Het Latijnse woord *sapienter* is afgeleid van het werkwoord *sápere* dat smaken of proeven betekent. Iemand die de woorden van de psalmen beleeft en 'proeft' met al zijn zintuigen, zingt ze op

een goede manier. Met andere woorden: met ons hele wezen moeten we betrokken zijn bij het psalmzingen. Een monnik proeft er de aanwezigheid van God in en Gods werkelijkheid doordringt zijn lichaam en ziel.

Het derde psalmcitaat luidt: “Ik prijs U met heel mijn hart, ten aanschouwe van de engelen zal ik U lofzingen” (Ps. 138, 1). Dat woord ‘engelen’ verwijst naar een hemelse liturgie, daarmee opent het getijdengebied een venster richting hemel. Monniken op aarde sluiten zich aan bij de eeuwige lofzang van de engelen in de hemel.

De laatste regel van hoofdstuk 19 uit de Regula Benedicti luidt als volgt: “en verichten we ons psalmgebed zó, dat ons hart in harmonie is met onze woorden”. Als we psalmen zingen, zingen we woorden van God, dan wordt de stem van God hoorbaar. Ons hart moet tijdens het zingen één worden met de woorden die het zingt, met de stem van God die door het zingen niet alleen naar buiten toe hoorbaar is, maar die ook in ons hart weerklinkt. In feite beschrijft Benedictus hier wat het zingen van psalmen in ons teweegbrengt. Bij het zingen groeit de harmonie tussen ons hart

en het Woord, de stem van God, omdat we vervuld worden met de Geest van God. En de harmonie met Góð, die brengt ons in harmonie met ons zélf.

In de Proloog van zijn Regel lezen we: *Constituenda est ergo nobis dominici scola servitii* = wij willen daarom een oefenschool gaan stichten voor de dienst van de Heer. In die leerschool worden we geoefend om juist in de geringsten van onze medemensen ‘broeders en zusters van de Heer’ te zien, worden we geoefend in het ons bewust worden van dat wat wij aan de geringsten van Christus’ broeders en zusters doen aan Christus zelf doen. Zou Benedictus ooit hebben kunnen vermoeden dat zijn oprichting van die leerschool in het begin van de 6e eeuw in Monte Cassino tot in de 21e eeuw interesse bij mensen zou opwekken?

Nu er volop discussie in de maatschappij is over hoe we met de wereld moeten omgaan, is het wellicht een aardige optie om ons te laten inspireren door de evenwichtige levenswijze van monnikenvader Benedictus.

Cyriel Tonnaer

DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

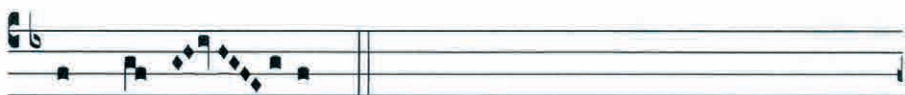
Sequentia: Ave Mater

Cod. Sang. 546 fol 79v - 80r (± 1500)

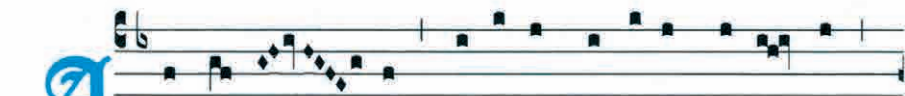
fol. 79 v

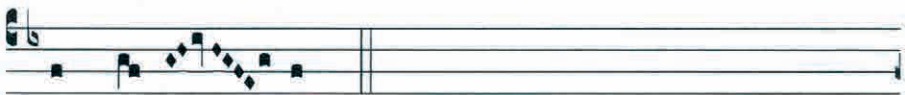
1. **A** ve Ma- ter, qua na- tus est or- bis pa- ter,
1. Gegroet, Moeder, uit wie de vader van de wereld geboren is,

Ⓢ Ma- ri- a.
O Maria.

2. **A** ve na- ta fi- li- a, Fi- li- o cre- á- ta,
2. Gegroet, dochter die geboren zijt, geschapen door de Zoon,

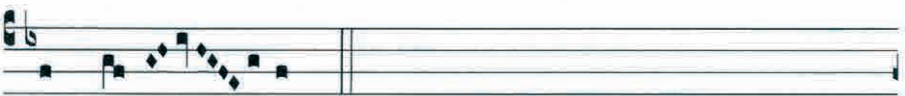

Ⓢ Ma- ri- a.
O Maria.

fol. 80 r

3. **A** ve mun- di dó- mi- na, E- va sol- bens cri- mi- na,
3. Gegroet, meesteres van de wereld, Eva die van de zonden bevrijdt,

Ⓢ Ma- ri- a.
O Maria.

4. **A** be si- dus ré- gi- um, gignens De- i Fi- li- um,
 4. Gegroet, koninklijke ster, die de Zoon van God voortbrengt,

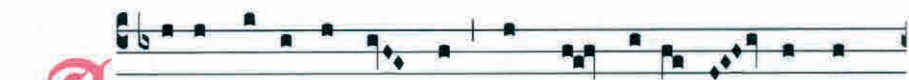
♩ Ma- ri- a.
 O Maria.

5. **A** be porta cæ- li- ca, quam gens laudat angé- li- ca
 5. Gegroet, poort des hemels, de schare der engelen zingt U lof,

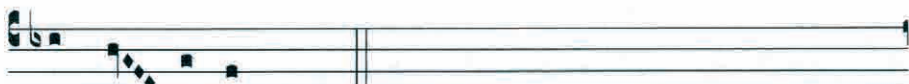
♩ Ma- ri- a.
 O Maria.

6. **A** be cæ- li regi- na, ple- na De- i grá- tí- a,
 6. Gegroet, koningin des hemels, vol van Gods genade,

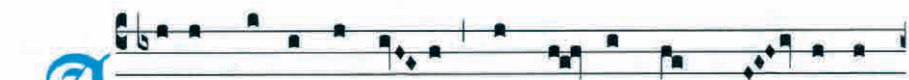
♩ Ma- ri- a.
 O Maria.

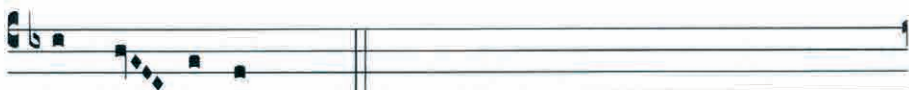
7. **A** ve De-í thá- la- mus, mír- ra, thus et vál- sa- mum,
 7. Gegroet, Gods bruidsvertrek, mirre, wierook en balsem,

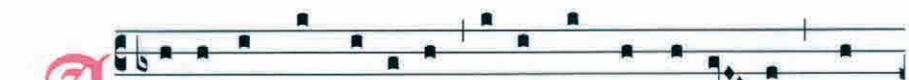
⊕ Ma- rí- a.
 O Maria.

8. **A** ve sponsa Sópfi- æ, nos re- fórmans grá- tí- æ,
 8. Gegroet, bruid van de Wijsheid, gracieuze bruid die ons een nieuwe gestalte biedt.

⊕ Ma- rí- a.
 O Maria.

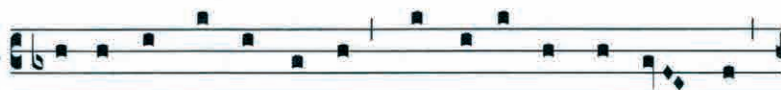
9. **A** ve fons ius- tí- ti- æ, ó- rí- go mun- dí- ti- æ cel-
 9. Gegroet, bron van gerechtigheid, oorsprong van zuiverheid, kamer

la pu- dí- cí- ti- æ, ⊕ Ma- rí- a.
 van kuisheid, O Maria.

10.

A

ve vir-go vir-gi-num, me-di-á-trix hó-mi-num,

10. Gegroet,

maagd der maagden,

middelaars der mensen,

munda culpas cri-mi-num, ☩ Ma-rí-a.

zuiver de schulden der zonden,

O Maria.

B

ir-go pu-ér-pe-ra, lapsos de ví-pe-ra re-duc ad

11.

Maagd

die gebaard hebt,

leid die gevallen zijn door de slang terug tot

e-thé-ra, ☩ Ma-rí-a.

het hemelse,

O Maria.

C

au-dens flos lí-li-í, lo-ca nos ad pí-í d'x-te-ram

12.

Verheugende bloem van

de lelie,

plaats ons

aan de rechterhand

fí-li-í, ☩ Ma-rí-a.

van Uw toegewijde Zoon, O Maria.

Transcriptie en vertaling van de latijnse tekst: Dr. P. Stevens

Kwadraatnotatie: Jan Lipsch

Melodie

Of deze Mariasequens ooit gepubliceerd is? In de gregoriaanse handboeken die ik ken, ben ik dit gezang nooit tegengekomen. Het komt uit een St. Gallen-handschrift. De melodie is ontleend aan de kerstsequens *Laetabundus*, die ook in Sang. 546 te vinden is op fol. 298r.

Laetabundus is wél uitgegeven door Solesmes, bv. in *Cantuale en Variae Preces*, en is zeer bekend. De bron staat niet vermeld. Maar de melodie is eenvoudiger, met minder melismen, dan in Sang. 546.

In het originele hs. zien we in de verzen 1 t/m 6 de volgende acclamaties:

Door de clivis "sol - fa" krijgt de slotlettergreep veel te veel aandacht. Ik ben zo vrij geweest om deze 8 acclamaties aan te passen aan de acclamaties in de verzen 7 t/m 12. Voor diegenen die het oneens zijn met mijn vrijmoedigheid staat hierboven de originele versie.

Uitvoeringswijze

De 14 acclamaties kunnen gezongen worden door het hele koor. Een koor dat nog weinig gregoriaans gezongen heeft, zou je op deze manier kennis kunnen laten maken met het gregoriaans. Geen al te moeilijke uitdaging, deze 14 melodietjes. De toonsoort is majeure.

De verzen zijn dan voor rekening van een solist(e) of voor een kleine groep voorzangers /-zangeressen.

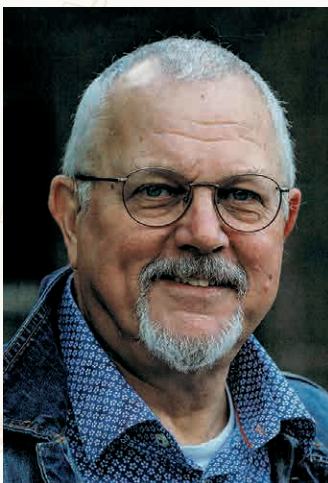
Louis Krekelberg.

IETS DOEN VOOR DE GEMEENSCHAP

Arno Verstappen (71) is gepensioneerd onderwijzer. Jarenlang heeft hij een kinderkoor gedirigeerd. Daarnaast was hij zanger, dirigent van een herenkoor en cantor, en dat allemaal zonder noemenswaardige muzikale achtergrond. Hij vertelt er enthousiast over.

“Ik was vaak bij mijn grootouders en oma zong altijd. Ik kan me niet herinneren dat er bij ons thuis gezongen werd of naar muziek geluisterd. Op de lagere school hadden we alleen muziekles als we een leraar hadden die muziek mocht geven, een bevoegde vakleerkracht. Als we zongen gebeurde dat in de gymzaal, we oefenden dan voor zingen in de kerk, met Kerstmis en Pasen. Meestal was het Latijn.

Ik weet nog goed dat we een keer met Koninginnedag op de markt in Roermond mochten zingen. Natuurlijk het Wilhelmus en het Limburgs volkslied, maar het beste herinner ik me het Roermondse volkslied: ‘Waar het gouden beeld in het zonlicht staat!’ In de zesde klas kregen we muziekles van een kwekeling die de Wardmethode volgde. Hij zong voor en wij zongen na: ‘Kom mee naar buiten allemaal!’ Of we op de Mulo ook zongen, kan ik me nauwelijks herinneren.”

Geen held met blokfluit

“Na de Mulo ben ik naar de Pabo gegaan, toen nog de bisschoppelijke kweekschool. De eerste leerkring was een soort Havo-top. Van muziekles herinner ik me dat die heel algemeen was: luisteren naar muziek en noten lezen. Verder hadden we blokfluitles.

In de tweede leerkring kregen we natuurlijk muziekles, we moesten alle liedjes kennen uit de Polmanbundel en ook noten voorzingen. Ik vond het erg moeilijk. Tijdens een stage moest ik muziekles geven, dat was geen succes. Het liep helemaal uit de hand en de orde was ver te zoeken. Krekelberg, de leraar, zei: ‘Doe dat maar nooit meer, en overnemen van de blokfluitmelodie ook niet.’

Met blokfluitspelen was ik geen held. We zaten tijdens de les in een U-vorm. Met een klasgenoot die er ook niks van kon sprak ik af dat we zouden doen alsof we speelden, dus wel de vingers bewegen maar niet blazen. De anderen hadden dat al gauw

door en op een gegeven moment stopten zij met blazen terwijl wij vrolijk 'doorspeelden'.

Toen ik eenmaal een baan had in Heibloem zong ik met de klas alleen liedjes die ik kende en kon voorzingen. Gelukkig kwam er na een paar jaar een vakleerkracht muziek. Na school heb ik nog blokfluitles gegeven, alleen de basis, zodat de leerlingen als ze later naar Kreato gingen al iets kenden."

De B-Engeltjes

"Rond 1985 wilden een vriend en ik iets doen voor de gemeenschap. We besloten lid te worden van het kerkkoor, zonder enig idee of we wel konden zingen.

Het kinderkoor liep intussen op z'n laatste benen, er waren nog maar vier of vijf zangertjes en de dirigente werd ziek. Tijdens een onderwijsbeurs in Utrecht ontdekte ik de serie *Zitten of opstaan*, leuke liedjes met passende teksten met een cd en de soundmix erbij, alleen muziek. Kinderen luisteren naar de radio en kunnen zo liedjes meezingen, dus dat moet ook kunnen met kerkliedjes. Ik heb het koor 25 jaar geleid, ze noemden zich de B-Engeltjes. Er kwamen nog een paar bundeltjes van *Zitten of opstaan* uit, die heb ik allemaal gekocht want de kinderen zongen die graag. We zongen minstens een keer in de maand in de kerk, en bij de eerste communie en het vormsel.

In 1999 heb ik de opleiding kinderkoördinatie van het bisdom gevolgd. Daar leerde je vooral hoe liedjes in de liturgie passen, hoe vind je de belangrijkste woorden uit het evangelie zodat je daarbij passende liedjes kunt kiezen. Verder heb ik leren dirigeren: drie-slag en gregoriaans (these en antithese)."

Koorzanger en dirigent

"Intussen was ik samen met een andere tenor voorzanger van het herenkoor. Onze dirigent had een absoluut gehoor en hoorde het als we ook maar een halve toon gezakt waren. Hij zei op een gegeven moment: 'Zondag dirigeer jij.' Dat deed ik zo goed en zo kwaad als het ging. Gregoriaans is toen gestopt, ik vertrouwde mezelf niet.

De dames zongen steeds vaker met de heren samen en ook dan dirigeerde ik. Ik bespeel geen instrument en kan de toon alleen aangeven met een stemfluit. Daardoor ben ik toen pas begonnen met noten lezen.

Ik kan het koor alleen een liedje aanleren als ik een cd heb of als het een bekend liedje is. Gelukkig zijn er heel veel liederen met verschillende teksten zodat je best dezelfde melodie voor heel andere gelegenheden kunt gebruiken. Er gaat veel tijd zitten in het uitzoeken van de liedjes voor de zondag. Ik kijk in *De zondag* vieren van Berne Hees-

wijk en of ik die liedjes ken. Verder gebruik ik *GvL, de Randstadbundel, Breken en Delen* en *Geroepen om te zingen*."

Snoepje na de repetitie

"De vaste gezangen voor het kinderkoor haalde ik uit *4 missen voor kinderen* van de Kizi-kids en *Kom en zing*. Ik heb nogal wat protestantse bundels zoals liedjes van Elly en Rikkert en *Zing met ons mee*. Luisteren en oefenen met de cd tot ze het kennen en a capella zingen.

Met de kinderen praat je over de inhoud, waar zingen we over. Ze waren heel verrast als ze de lezing hoorden: dat ging over de man of vrouw waar ze net over gezongen hadden. Belangrijk was ook het snoepje na de repetitie en het jaarlijkse reisje naar een speeltuin of pretpark. Wat absoluut indruk heeft gemaakt was het 450-jarig bestaan van het bisdom. We gingen met de boot van Maasbracht naar Roermond. En ze ge-

droegen zich bijzonder gedisciplineerd in de kathedraal!

Toen ik met pensioen ging, werd de band met de kinderen een stuk minder. Ik was gewoon een oude man die na school met de kinderen zong. Bovendien daalde het aantal leerlingen en daardoor ook het aantal zangertjes. Toen er nog maar drie leden waren, ben ik gestopt."

Elke zondag

"Door corona mocht het dames- en heren-koor niet meer zingen. Mijn vrouw zag in *Koorgeleide* dat er een cantor cursus kwam en daar heb ik me toen voor opgegeven. Daarna heb ik vrijwel elke zondag in de kerk gezongen.

Heel bijzonder was het dat ik tijdens de uitvaartmis van mijn broer kon zingen, *All night, all day*."

DUWEN & TREKKEN

Parochievernieuwing

Nu de stofwolken van corona stilaan optrekken, vallen er bommen in Oekraïne. Het maakt het er allemaal niet mooier op en het geeft de burger geen moed. En met name dat laatste is goed te merken alom. Ik weet niet hoe u maart hebt ervaren, maar na de Tote Hose van januari en februari leek het even of in maart ook alles tegelijk moest. Maar ja, wel maar iedere keer met de helft, de andere helft zat opgehokt, positief (getest, voor de rest niet).

Wij hadden ons voorgenomen om zodra het weer kon d'r weer tegenaan te gaan 'Wie Verkes-Willem'. Wenn schon, denn schon. Er moesten nog in alle parochies bijeenkomsten gehouden worden in het kader van de Kerkvisie van dekenaat en gemeente en tegelijk nog de open bijeenkomsten voor de synode van de paus. Allemaal gedaan, al met al nog heel netjes bezocht ook. Uit alles bleek betrokkenheid en grote zorg voor de toekomst.

Tegelijk verheugde heel ineens-charismatisch-en-evangelicaal-Nederland zich op James Mallon in Breda. Hoe dat moet, parochievernieuwing. Wie ondanks corona twee jaar lang toch geen tijd of zin had om zijn boeken te lezen, liet ze zich in Breda door hemzelf voorlezen. Enthousi-

asme alom. Goddank en terecht: Mallon omschrijft onze Sitz im Leben heel goed - alles gaat naar de knoppen - en geeft toch voldoende aanknopingspunten om als parochies stappen vooruit te zetten. Of achteruit, als je van aard wat meer doemdenkt en de afgrond wil vermijden. Soms kan vernieuwing ineens uit de verf komen als je zelf eens effe helemaal geen stappen meer zet: vaak is het zo dat als we zelf wat minder doen de Heilige Geest daardoor meer kansen krijgt.

Ik kan het niet helpen - waar geen wil is, is ook geen weg - maar ik sla de laatste tijd altijd onmiddellijk aan als de naam Mallon valt. Niet omwille van de gewaardeerde man en zijn ideeën - integendeel - maar wel omdat ik me aangeleerd heb alles en iedereen die er enthousiast over begint stante pede bij de strot te grijpen en te vragen: 'En wat heb je er vooralsnog concreet mee gedaan? Nu zeggen!' 'Ehm, met Mallon? Eh tja, moeilijk, weet niet'.

Sommigen beginnen overal op te dreunen wat ze daar gehoord hebben: er moet meer aandacht zijn voor pastorale zaken in plaats van voor gebouwen. Helemaal mee eens, maar onze vergaderingen beslaan van 20 tot 22 uur de pastorale zaken en de

vrijwilligers en na 22 uur pas de financiën en de gebouwen. Maar het bekt allemaal zo lekker... 't Zou eigenlijk, ze moesten... Een bisschop zei dat hij het voortaan helemaal anders ging doen, naar aanleiding van Mallon. Op de nuchtere vraag wat en hoe dan, monseigneur, bleef het akelig stil. Zo ver was hij nog niet. Zoiets scherp vraag je een bisschop toch niet, hoe het concreet moet en wat wel en wat niet?

En wat willen we dan eigenlijk? Bijvoorbeeld met kerkmuziek? We hebben in Nederland een repertorium van gezangen die goedkeuring hebben gekregen voor de liturgie. Het ene goedkeuren betekent automatisch dat het andere niet mag, al mag je dat dan zo weer niet zeggen. Als een man zegt dat het op zich wel mag van zijn vrouw, maar dat ze het eigenlijk niet zo graag heeft, dan weet je hoe laat het is, bij die man thuis: mag dus niet. Maar wat werd er gezongen in Breda? Ik bedoel: ik hoor ook eens graag andere muziek, maar hoe verhoudt zich dat dan met het staan-

de beleid? En leg dan maar eens uit wat van de Heilige Geest is en wat niet...

En wat de koren betreft: er zijn toch maar weinig koren die niet geleden hebben onder corona. We ontvangen heel wat afmeldingen en opzeggingen in Roermond. Het was her en der al zorgwekkend, maar de besmettende 'zorgelijkheid' over de korenwereld slaat wild om zich heen. En natuurlijk kun je zeggen: 'Ach, we doen dit nog een paar jaar zo en dan is het toch goed geweest?' Maar hoe zit het dan met de hartenwens van Jezus zelf dat wij geloof zouden doorgeven in zijn Naam en in zijn Geest?

Bij de vele bijeenkomsten in het kader van de Kerkenvisie kwam een eensluidend beeld naar boven (behalve dan van die parochies die geen problemen kennen want elke week komen er nog zeker zes, zeven bejaarden, als het er al geen acht zijn). Dat beeld was dat eigenlijk niemand de kerk kwijt wil, maar dat iedereen zag dat de jas

ons veel te groot is geworden. Er zou alom gekeken mogen worden naar een medegebruik van de kerken, hoe dan ook.

Dat laatste geeft dan toch wel weer moed! OK, we worden klein, maar dat wil niet zeggen krachteloos. Corona heeft ook laten zien dat je in kleine bezetting heel wat moois kunt neerzetten, ook in de kerkmuziek. Misschien moeten we daar voorlopig op inzetten (naast het koesteren wat we hebben!): kleine groepjes zangers, of een losse cantor, die in zijn eentje weliswaar geen meerstemmige missen kan zingen (hoewel, die zijn er ook, maar dat moet je verder niet promoten...), maar zich wel heel breed kan begeven in een schatrijk liturgisch muzikaal repertoire dat we nu eenmaal hebben. Wat een verrijking voor de liturgie!

We willen zo graag. Maar het gaat allemaal maar traag. En de klok tikt door. Wat we moeten? Gewoon doorgaan. Met goede ideeën is het net als met harde kritiek: naar alles luisteren, eruit pikken wat redelijk van toepassing is en voor de rest gewoon je ding (blijven) doen. 'Ik heb goed gehoord wat u zegt, dank u voor uw advies, misschien kan ik er zelfs wat mee, ik sluit het in ieder geval niet helemaal uit. Goedemiddag'.

Moge de tweede helft van 2022 ons inspireren om het goede te behouden, nieuwe wegen in te gaan en in alles te luisteren naar wat de Geest ons zegt. Dan komt het goed met ons eeuwige duwen en trekken!

Ed Smeets

VANAF DE ORGELBANK

Als God renoveert...

De Nederlandse kerk is in de ban van een Canadees boek "Als God renoveert" van James Mallon. In dit artikel een kleine bloemlezing van al het moois wat ons te wachten staat...

Binnenkort verschijnt er een nieuwe uitgave van het Graduale Romanum. In deze uitgave zijn bij alle gregoriaanse gezangen akkoordsymbolen voor akoestische gitaar toegevoegd.

Dit om de oubollige muziek meer toegankelijk te maken voor een breed en jonger

publiek. Er komen twee uitgaves. De vertrouwde blauwe versie voor akoestische gitaar en een felgele uitgave voor elektronische instrumenten. Ook in het te verwachten nieuwe altaarmissaal voor de Nederlandse Kerkprovincie zullen aanwijzingen worden opgenomen bij de acclamaties die door de priester worden gezongen.

Het gaat hier vooral om ritmische aanwijzingen om gebruik van slaginstrumenten tijdens de recitatieven mogelijk te maken. Dit alles om verdieping van de teksten te illustreren. Ons geloof moet, in lijn met het handelen van Jezus, meer en meer verkocht gaan worden. Was het tenslotte niet Jezus zelf die het eerste festival op de berg waar hij de Bergrede uitsprak organiseerde?

Geloof is nu niet cool genoeg. Daarom komen er, naast "The Passion" meer musicals over Bijbelse onderwerpen. Zoals "Jonas en de vissa" en "Van timmerman tot superster 2.0". Ook een nieuw tv-programma staat op stapel "The voice of God". Hoe het precieze format van dit programma eruit gaat zien is nu nog niet bekend. Verder zijn er twee nieuwe woonprogramma's te bewonderen "Bouw in drie dagen uw eigen tempel" en natuurlijk "Als God renoveert".

Ook in het kerkelijk vastgoed gaat er de komende jaren iets veranderen. De kerken worden zoals u wel verwachtte allemaal verkocht en omgebouwd tot poppodia of sportschool. Dat is beter voor de gezondheid en schept de mogelijkheid om beter na te denken over de inhoud van de blijde boodschap.

Immers hoe meer het uiterlijk van het geloof de mensen aanspreekt hoe meer mensen vol innerlijke overtuiging zich aansluiten bij Gods kerk. Daarom is reclame voor

het geloof ook zo belangrijk en zinvol.

Het idee leeft dan ook om met het geld van de verkoop van de kerkgebouwen in Nederland de Nederlandse voetbalcompetitie op te kopen. Daarmee verwerven we in een keer een platform met een landelijke uitstraling. Een prachtig initiatief met ongekennde mogelijkheden. Denkt u maar eens aan clubshirts in de kleuren van het kerkelijk jaar. De wedstrijden worden gespeeld op zondagmorgen half elf. Het ligt in de verwachting dat de (voormalige) priesters in de bisdommen als scheidsrechter gaan fungeren.

De priesteropleiding in Rolduc lijkt facilitair gezien de meest geschikte plek om de rol als sportief opleidingscentrum te gaan vervullen. De inkomsten van de Tv-rechten kunnen worden gebruikt om iedereen in Nederland uit de schulden te helpen. De positie van de kerk in Nederland zal weer groeien als nooit tevoren. En iedereen zal dankbaar zijn en in het diepst van zijn of haar hart ervaren hebben waar het om draait in onze wereld en in onze kerk. God beware ons...

Ad Voesten

OP FEESTDAGEN

Guitaro

K Y-ri e e-lé i-son. bis

Chri-ste e-lé i-son. bis

SYNODALE WEG 2022-2023

‘Gij zij het zout der aarde! Maar als het zout zijn kracht verliest, waarmee zal men dan nog zouten? Het zout dient dan nergens meer voor dan om weggeworpen en door mensen vertrapt te worden.’ (naar Mt. 5,13-16)

Hoe zou God zich zijn kerk dromen? Wat zou Jezus graag zien? Hoe kan de kerk hier ter plekke en wereldwijd leven naar de Geest? Dat zijn vragen die paus Franciscus eind vorig jaar de wereldkerk heeft meegegeven ter voorbereiding op een grote synode in de komende tijd. Synode wil zeggen dat we samen op weg zijn en zoeken te onderscheiden waar het op aan komt. Gods volk onderweg is een oude benaming voor de kerk als geloofsgemeenschap.

Elke katholiek over de hele wereld wordt opgeroepen om deze weg te bewandelen, te beginnen in eigen parochie en eigen bisdom. De paus moedigt mensen aan om elkaar te beluisteren zonder vooroordelen, om moedig en vrijmoedig te spreken en om in dialoog te gaan met de Kerk en de samenleving.

Dit ‘samen op weg gaan’ is dus niet alleen een binnenkerkelijke opdracht, maar ook een opdracht naar buiten toe: als Kerk samen op weg leren gaan met gelovigen onder elkaar, met niet-gelovigen en zeker ook met mensen in de marge van Kerk en samenleving.

Overweging

Waarom is de kerk als moeder en bruid niet meer sexy? Natuurlijk, je kunt het misbruik noemen. Of het machtsinstituut. Of de starheid van de kerk. Minstens heeft de kerk die naam, al dan niet terecht. Allicht komen celibaat, vrouw in het ambt en muziek in de kerk langs. Maar geholpen door recente krantenartikelen is het

de vraag of als bijvoorbeeld muziek vrijgegeven werd er ineens iemand tot kerkelijk geloof zou komen die dat eerder niet was. Of dat een keer zou kunnen brengen in het feit dat meer dan de helft van ons land niet meer gelooft in het bestaan van God, laat staan zich daar persoonlijk door aangesproken weet? Waarom is het dan niet drukker in die kerken waar alles kan en mag? Hoewel je alles altijd van alle kanten moet bekijken, leert de ervaring ook dat genoemde heikele thema's vaak ook een stok zijn om mee te slaan, of een excuus om af te rekenen met een geloofsverleden... Bij uitvaarten gebruikt men niet zelden deze troeven om af te rekenen met het geloof van mam.

Maar dan hebben we het over mensen die gelovig-kerkelijk zijn of zijn geweest. Maar om de laatste oudejaarsconferencier te citeren: wie na 1985 geboren is, heeft nooit meer echt over God gehoord. Godsgeloof is inderdaad verdampt. Moderne mensen lopen tegen hoge drempels op om tot geloof te komen. Welke? In de jaren '90,

naar de millenniumwissel toe, groeiden de bomen tot in de hemel en hadden we geen God nodig. Ondernemerschap en succes waren meer dan voldoende voor een gelukkig leven. En de maakbaarheid van het leven werd gepresenteerd als binnen handbereik. Problemen los je op door zelfhulp: mindfulness en zelfregie zijn de nieuwe religie. En waar tot voor kort nog werd nagedacht door deskundigen over vertalingen van allerhande esoterische literatuur, laat Googletranslate op grond van algoritmes je alles vinden wat je in een bepaalde richting zoekt, ge-

autoriseerd of niet. Je zoekt je gelijk? Je vindt je gelijk! Niemand nodig verder. Het blijkt inderdaad te kloppen dat in goede tijden mensen graag naar buiten gaan, maar zo gauw het slecht gaat ze naar binnen toe keren. En in dat geval heb je enkel internet nodig.

Individualisme en egoïsme vieren hoogtij; een bankencrisis, aanslagen, Covid 19 en zelfs een oorlog blijken dat tij niet meteen te kunnen keren. 'Als er oorlog uitbreekt, komen ze wel weer naar de kerk!' zeggen ze. Klopt niet, kan niet, want

daar zijn ze nooit geweest, hoe willen ze er dan terugkomen? En als je geen weet hebt van waar geloof en kerk eigenlijk voor staan, ligt het niet voor de hand daar je toevlucht te nemen...

Wat moet de kerk dan doen? Zich aanpassen aan de tijd? Als kerk en wereld samenvallen, heeft christendom geen meerwaarde meer. Dan maak je van de kerk een socialistische partij of een humanistische groepering. Die hebben we toch al, volop? De christelijke boodschap van naastenliefde is tegengesteld aan onze spontane instincten.

Het christelijk gebed is niet de hemel bestormen met al onze noden en wensen, maar eerst eens luisteren naar Gods bedoelingen met het al. En het redelijke midden van het maatschappelijk kader verdraagt zich toch niet helemaal met de evangelische radicaliteit van zelfgave. De kerk moet de wereld niet napraten, maar geloven in zichzelf. Of beter: in haar stichter, Jezus Christus onze Heer.

Er is enkel toekomst en leven voor de kerk als ze zich houdt aan wat ze ten diepste te melden heeft en waar ze voor bedoeld is. Dat zijn drie dingen. Ik noem er vier.

1 WIJSHEID

Een kerkmeester die zelf de kerkdeur niet plat liep zei eens ooit: 'Het Oude Testament is: wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet. Het Nieuwe Testament: alles wat je wilt dat mensen voor jou doen, doe dat voor hen! En hoe dat moet, dat weet de kerk als geen ander, want ze heeft er al 2000 jaar ervaring mee!'

De kerk mag en moet die levenswijsheid die de tand des tijds doorstaan heeft en steeds weer als nieuw opduikt veel beter inzetten.

Ze heeft goud in handen: antwoorden die over de waan van de dag heen reiken. De kerk heeft weet van een rust en bezinning, in tegenstelling tot ongebreideld hedonisme. De kerk ziet vanuit haar millennia-lange ervaring wat blinde vlekken kunnen zijn en waar duivelse krachten het dreigen te winnen op het goede. En als je dat ziet, mag je niet wegkijken.

2 ENGAGEMENT

Statistieken tonen aan dat gelovigen doorgaans veel goedgeefser zijn dan anderen. Ze zijn maatschappelijk meer betrokken. Dat is eigen aan het christendom. Het was de kerk die overal voor scholen en ziekenhuizen zorgde, die de armenzorg en veel van de organisatie van het verenigingsleven op zich nam. Op een bepaald moment - noem het in de flowerpower-tijd - werd het losgelaten: de mens deugt, ook zonder geloof.

Geloof werd een inspiratiebron op de verre achtergrond. Totdat het kantelpunt kwam en je ook niet meer openlijk over je geloof mocht spreken. De verticale dimensie van het geloof - nochtans één van de twee kruisbalken - verdween. En daarmee het uitgesproken kerkelijk engagement van diaconie en caritas. De namen van scholen en ziekenhuizen werden aangepast: van Sint Huppeldepup naar een vaag vermoeden... De kerk zou zich weer veel meer juist op dit vlak moeten presenteren, liefst onder eigen naam.

3 VRIJHEID

Het zou niet bij iedereen als eerste opkomen als je aan de kerk denkt, maar Godsgeloof staat voor vrijheid. Enerzijds is de kerk geëngageerd en betrokken bij de wereld - intens - maar anderzijds staat ze er ook los van. Immers, we geloven wezenlijk in een leven over de menselijke grenzen en beperkingen heen. Niet als vlucht, maar als richting. Waarbij we ondertussen geen andere weg te gaan hebben dan die van ons concrete leven, dat dan weer door dat perspectief geïnspireerd wordt. 'Heb goede moed, Ik heb de wereld - met alle kwaad en krachten die daar aan het werk zijn - overwonnen!' zegt de Heer. Dus zitten we niet vast aan zoals het nu eenmaal is of zoals het nu eenmaal loopt, maar we hebben een profetische taak: we koersen uiteindelijk op het Rijk Gods en willen zoveel mogelijk mensen daarin laten delen. Het christendom opent horizons waar de seculiere wereld vaak geen oog voor heeft.

4 VERBORGEN AANWEZIGHEID

Bovenstaande drie taken van de kerk in de huidige samenleving kwamen eigenlijk uit de mond van de Franse president. Ik voeg deze er graag ten vierde aan toe: de verborgen presentie. Ook als niemand meer komt, getuigt de kerktoeren van God. Ook als niemand intreedt, getuigt een abdij van Gods aanwezigheid in het landschap. Ook als de kerk nog verder teruggedrongen wordt en er nauwelijks kinderen gedoopt worden, de kerk is er nog steeds. En zal ook nooit helemaal verdwijnen. En langs allerhande wegen duikt ze toch weer op in de media en op het maatschappelijke toneel. De skyline

van elk dorp kan niet zonder dat mooiste gebouw dat onze voorouders er ooit als Godshuis in het midden geplaatst hebben. Vergeet in dit kader ook niet wat er ondertussen allemaal gebeurt in en vanuit juist de kerk door schatten van christenen.

En nu dan?

En nu dan? Krimp moet geen kramp worden. De kerk moet nederig zijn - is ze vanzelf geworden al - maar geloven in zichzelf, of beter: in haar Heer Jezus Christus. Het is zijn kerk, niet allereerst die van ons. En Hij heeft de blijvende kracht van de heilige Geest beloofd. OK, de kerk wordt klein en kleiner, terwijl we tegelijk zien dat wie er iets in ziet er ook voor gaat. Dat is doorgaans iets anders dan het traditionele volksgeloof, waarbij eenieder per definitie lid was van de kerk, maar dat nauwelijks verder onder woorden kon brengen in een overtuigend christelijk getuigenis. Hoefde ook niet, waarom, het liep toch?

Toen wel, nu niet meer. 'Ga uit en maakt allen tot mijn leerlingen' blijft nog steeds gelden. De kerk heeft een gave voor de wereld. Of mensen het aannemen is de vraag, maar dat mag de kerk niet doen zwijgen over wat ze ten diepste gelooft: de Blijde Boodschap van hoop en vrede, van leven voor de wereld, het evangelie van onze Heer Jezus Christus.

De kerk heeft het in zich en aan zich (en anders moet ze dat maar worden) om een barmhartige kerk te zijn in een onbarm-

hartige tijd, een warme geloofsgemeenschap in een kille samenleving, een blijde kerk in een droevige tijd, een denkende kerk in een vaak verdwaasde wereld. Ondanks dat de kerk zelf niet zuiver is - het zijn en blijven mensen die het moeten doen - kan ze toch helpen geloven in een leven dat beter is en gelukkiger maakt.

God ziet mensen graag. Ook wie het niet verdient mag zonder meer rekenen op Gods generositeit. Jezus nodigt uit om met Hem op pad te gaan, in het diepe besef dat zijn liefde sterker is dan zelfs de dood. De Geest des Heren houdt het vuur van het evangelie brandend in de harten van velen. Hij geeft niet op, wie zijn wij dan dat wij dat wel zouden doen?

We hebben getuigen nodig. Overtuigde en overtuigende, bezielde en bezielende mensen die laten zien dat de boodschap van het geloof relevant is en blijft in en voor de wereld.

'Laten we niet vergeten dat het doel van de synode, en dus ook van deze raadpleging, niet is om documenten op te stellen, maar om dromen te doen ontkiemen, profetieën en visioenen te wekken, hoop te doen opbloeien, vertrouwen te stimuleren, wonden te verbinden, relaties te weven, een dageraad van hoop te doen herleven, van elkaar te leren, en een positieve verbeelding te creëren die de geesten verlicht, harten verwarmt en handen sterkt' (Paus Franciscus).

Deken Ed Smeets

KOORSECRETARIS - DIRIGENT - ORGANIST

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegezonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan sgv.onderscheidingen@gmail.com En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Jos Sijtermans, postbus 470, 6040 AL Roermond.**
- Een persoonlijk abonnement voor 4 nummers per jaargang is mogelijk door € 10,- per jaar over te maken op ons banknummer (zie onder).

LEDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE SINT-GREGORIUSVERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Vicaris Drs. E. Smeets pr., voorzitter

Eindstraat 6, 5801 CR Venray (0478 - 550 740) (voorzitter@sgv-roermond.nl)

Pastoor H. Notermans, secretaris

Kerkstraat 7, 6374 ES Landgraaf (045 - 531 23 78) (secretaris@sgv-roermond.nl)

Jos Sijtermans, penningmeester

Ir Lelystraat 180, 6419 XV Heerlen (06 - 109 215 45)

D. Jansen, Hoogstraat 11, 6017 AP Thorn (0475 - 562 187)

J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475 - 496 456)

C. Tonnaer, Arlo 32, 6041 CJ Roermond (0475 - 582 276)

A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077 - 366 24 79)

Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond (SGV)

Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond
(ook voor het aanvragen van onderscheidingen)

Bezoekadres: Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond
(secretariaat en documentatiecentrum te bezoeken, cq. telefonisch te bereiken op: **maandag-, woensdag- en vrijdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur**)

I.v.m. Corona is het mogelijk dat wij minder goed bereikbaar zijn. Neem in dringende gevallen contact op met secretaris@sgv-roermond.nl

Website: www.sgv-roermond.nl

E-mailadres: secretaris@sgv-roermond.nl

Telefoon: 0475 - 386 725

Bankrelatie: ABN Amro NL45ABNA0229852599

t.n.v. 'Sint-Gregoriusvereniging, postbus 470, 6040 AL Roermond'

ISSN 1383 - 7109

